

Nederlandse, Vlaamse, Duitse en Franse gilden 1490-1890

INVENTARIS

NEHA-Bijzondere collecties 338

I. Nederland (zie ook Verordeningen, Bijz.Coll.315 en 507, Coopmangilde Groningen, Bijz.Coll 333 en hoofdmannen lakenhandel Hoorn, Bijz.Coll. 329)

1. **>s-Gravenhage** (zie ook Hoedenmakersgilde, Bijz.Coll. 331)

a. Zilversmedengilde, ca.1764.

- 'Onkosten van het meesterschap', ca.1764.

b. Bakkersgilde, 1784

- Franciscus Fredrik Dolleman, Pieter Johan Gulich, Hermanus Petrus Liebknecht, Godofridus Hermsen en Ludovicus Young, *Request aan [...] de Staaten van Holland en Westfriesland, van alle de Bakkers in 's Hage, die zeer Inportante Schuldeisers zyn van den Hertog Louiis van Bronswyk Wolfenbuttelt* (Den Haag, 21-08-1784; 2 blz.)

2. **Amsterdam** (zie ook Martini Buys, Bijzondere Collecties 231, Gezamentlijke brouwers, 332 en Gilden, 556)

a. Bierdragersgilde

- C. Lindeman, *De in steen uitgehouwene bierdragers voor het bierdragers-huisje bezielt. Zijnde een gesprek tusschen Pieter Bejaard en Jan Jeugdig over het afbreken van gemeld huisje, te Amsterdam in 1829*. Uitgever Gebroeders Koster, Amsterdam. [Knuttel 25876] [FOLIO]

b. Boekverkopersgilde, 1793

- Nota voor gildegeld 1792 voor J. v.d. Meer, 1793.

c. Goud- en zilversmedengilde, ca.1794.

- Eed der goud- en zilversmeden voor Johannes Pluijmers jr., ca.1794.

- Waarschuwing tot inschrijving van leerling binnen 6 weken.

d. Huidekopers- looiers- en schoenmakersgilde, z.j.

- Formulier voor leerlingbrief.

e. Keur- en tarrameesters van de wol, 1687-1795

- Tarrabriefje voor Isack van den Bergh, 29.09.1687.

- Tarrabriefje voor Daniël van Eijs, 09.02.1728.

- Tarrabriefje voor Woldorff en Cornet, 15.07.1795.

f. Klein kramersgilde, 1774-1810

- Lidmaatschapsbewijs voor grutterswinkel van Dirk Wint, 11.08.1774.

- Inschrijving van Johannes Bernardus van Tubbergen als kaarsenmakersleerling, 29.12.1803.

- Admissie van Johannes Bernardus van Tubbergen als kaarsenmaker, 06.02.1806.

- Commissarissen mogen contributie ter ondersteuning van zieke gildenbroeders en -zusters verhoogen, 19.10.1810.

g. Korendragersfonds, ca.1852-1890.

- Droomvoorspelling van een koorndrager@, ca. 1852.

- Oproep als drager bij begrafenis, ca.1870.

- Twee kwitanties voor een week ziekengeld, 14.12.1889.

- Aangifte wegens gebruik van gereedschappen door wed. C. Stants & Zn., januari 1890.

- Reglement op het beheer van het Korendragersfonds, 08.01.1890.

- Formulier voor gebruik van ladder, ca.1890.

- Formulier voor huur van zakken, 19e eeuw.
 - h. Korenmolenaarsgilde
 - Zegelafdruk.
 - Afbeelding van begrafenisschild met meesterteken van S.A. Valcke, werkzaam sinds 1630, tentoongesteld in Arti et Amicitiae in 1880 [FOLIO]
 - i. Lakenmeters, 1682-1687
 - Twee meetbriefjes van Hendrik Roosenbos, stadsmeter, 1682 en 1687.
 - j. Makelaars, 1817-1854
 - Reglement voor het fonds van het Makelaarskantoor, 28.08.1817.
 - Instructie omtrent de eigendommen en bezittingen van het voormalige makelaarsgilde, 06.07.1854.
 - k. Veerschuitvoerders, 1599

Extract uit het register van willekeuren der stad Amsterdam letter H nopende de veerschuitvoerders, varende op het veer tussen Amsterdam en Leiden, 04.12.1599.

 - Met de namen van 27 Leidse en 7 Amsterdamse schuitvoerders, en de tarieven.
 - l. Vleeshouwers, 1655
 - Verklaringen op verzoek van Esaias Minuit dat Moskovisch spek in Antwerpen ingevoerd wordt zonder bezwaar van het vleeshouwersgilde aldaar, 1655.
 - m. Waagdragers, pakkers, kruiers en slepers, ca.1817
 - Rekest aan Staten-Generaal tegen belastingwetgeving, drukkender dan de Franse, ca.1817.
 - n. Wijnkopersgilde, 1751
 1. Publicatie van de gezamentlyke wynkopers-knegten/ Geessel-roeden voor de Doeliaansche overliden der eed-zweerende wynkoopers, 12.07.1751, 1 blad, 2 p. [zie Knuttel 18317].
 2. Publicatie van de gezamentlyke wynkopers-knegten/ Ernst Goedaart, Geessel-roeden voor de Doeliaansche overliden der eed-zweerende wynkoopers, 12.07.175, 2 bladen, 3 p. [zie Knuttel 18317].
 - n. Zijdehal, 1805
 - J. la Coste wed. P. van Walree & Co geadmitteerd als zijdeverver volgens keur van 18.12.1804, 28.05.1805.
3. **Delft** (Gilden, Bijzondere Collecties 556)
- a. Brouwers, 1812
 - Brief van prefect van departement Bouches de la Meuse aan burgemeester dat hij beter aan rekest van Van Berkel e.a. brouwers t.a.v stadsaccijnzen kan toegeven, 22.08.1812.
 - b. Grootshippersgilde, 1849
 - Toekenning door B&W van /50 per jaar aan commissaris van gewezen gilde, met opdracht om lidmaatschap van gewezen gilde bij nieuwe markt-, beurt of vrachtschippers te propageren en een reglement op te stellen.
 - c. Lyst van de Wynkoopers, Koore-Brandewyn-Branders en Distelateurs. Item Grossiers van Azyn en Mee-Brouwers binnen de Stad Delft en Delfshaven. Alsmeede de ordinaris Merken die zy op hun Vaatwerk stellen, 1772. [FOLIO]
 - Merken en enkele toevoegingen in handschrift.
4. **Leeuwarden**
- a. M.C. Nijland, "Het bieroproer in Leeuwarden in 1487", uit *NRC* 24.09.1933.
5. **Leiden**
- a. Lakennering, 18e eeuw (zie ook Reglement, Bijzondere Collecties 334)
 - Formulier voor tarreren van wol, ca.1750.
 - Herkomstformulier voor laken, geweven in Generaliteitsland en geveerd in Leiden, 18e eeuw.
 - Formulier voor goedkeuring van laken ter reding, 18e eeuw.
 - Ontslagformulier voor lakenwever, 18e eeuw.
 - b. Lywatiers-, beddemakers- en tijkverkopersgilde, 1799.
 - Formulier voor verkoop van laken door vreemde kooplieden aan gildeleden, 1799.
 - c. Warmoeziers, 1603
 - Lotinge opt raedthuys vande stallen opter marcten om de warmoesluyden, 17.02.1603.

6. Maassluis

a. Vismarkt, 1688

- Vishandelaren te Maassluis verzoeken aanstelling van naeschrijver bij visafslag, 1688.

7. Middelburg

a. Collegium Chirurgicum, 1797

- Wetten van het Collegium Chirurgicum Medioburgense, bij Levinus Moens, ca.1797.

b. Timmerliedenambacht, 1791

- Ordonnantie 1618, met extracten uit stadsresoluties tot 1791, ca.1791.

8. Rotterdam

a. Ballasthalers, 1691

- Kwitantie van schipper Gerrit Cornelisse voor 67 vrachten ballast, 12.07.1691.

9. Weert

a. Wollen ambacht, 15e eeuw

- Ordonnantieboek voor de lakenindustrie en het lakenweversgilde in Weert, ca. 1490.

- Keur van de wollen lakenen.

II. België (zie ook Verordeningen, Bijzondere Collecties 315 en 507)

10. Antwerpen

a. Algemeen, 1617-1750

- Kopie van order van 07.11.1612 aan alle ambachten om jaarlijks rekening te doen en deel van boeten af te dragen, 1617.
- Dekens van ambachten verklaren dat in Lier en Antwerpen leerjaren in de andere plaats meetellen voor meesterschap, 15.11.1655.
- ADenombrement van alle de ambachten, 18e eeuw.

b. Bakkers, ca. 1665

- Boekje met ordonnanties 1627-1662, ca.1665.

c. Buildragers, 1596-1730

- Protest tegen ordonnantie van 02.09.1596 die toegang tot graanmarkt verbiedt vòòr 12 uur, ca. 13.09.1596.
- Kopie van ordonnantie van 13.12.1612 op het dragen van smeekeolen, zout, graan, 27.06.1691.
- Kopie van renovatie van 28.01.1613 op het dragen van smeekeolen en granen, 27.06.1691.
- Kopie van ordonnantie tegen onvrije gezellen van 18.04.1644, 27.06.1691, met transcriptie.
- Verklaring van kooplieden dat buildragers een halve stuiver krijgen voor de leren, 01.03.1730.

d. Barbiers en Chirurrijns, 1582-1792

- Rekest van chirurgijns- en barbiersambacht, ca. 25.06.1582.
- Ordonnantie over het chirurgijnsexamen, 17e eeuw.
- Rekest van chirurgijnen van Elisabethsgasthuis over inkomende vreemdelingen, 06.04.1786.
- Provisionele instructie voor de chirurgijnen van >t Stadsgasthuis, 18e eeuw.
- "Note opzichtelijk het Gasthuis", 23.07.1792.

e. Collegium Medicum, 1786-1793

- Statuten voor het Collegium Medicum relatief tot de ordonnantie voor de doctoren, gedrukt, 07.03.1786.
- Regenten van de Fondatie tot betere Bezorging der arme Sieken bevelen A. Meeussen aan als armendokter en protesteren tegen vervulling van vacatures met laatst aangekomen arts, 08.05.1793.

f. Cordewagenkruiers, 1557-1784

- De twintig uitgelote cordewagenkruiders krijgen / 100 ten laste van de fortificatiën, omdat ze het geld niet op rente aan de stad willen laten tegen belofte toekomstige vacatures te mogen vervullen, 02.08.1557.
- Overeenkomst betreffende vervoer van cijnsbaar bier in oude en nieuwe stad, 16.07.1558.
- Gillebert van Schoonbeke wenst nakoming door stad van schadeloosstelling voor kordewagenkruiers voor vrij biervoer door brouwers in Nieuwe Stad. [zie Gilbert van Schoonbeke, Bijzondere Collecties 38]
- Kopie uit het Gebodboek van de ordonnantie tegen de onvrije cordewagenkruiers van 31.08.1568.
- Rekest over huishoudelijk reglement en strafbepalingen, ca.09.09.1587.
- Kopie van ordonnantie van 05.02.1607.
- Kopie van ordonnantie van 14.01.1608.
- Kopie van ordonnantie van 29.03.1611.
- Ontvangsten van het ambacht, na 1612.
- Verklaring dat geld van boeten etc. in een bus in hun huisje gaat, waaruit de onkosten betaald worden zonder rekening te doen, 17.03.1616.
- Extract van de ordonnantie, gedrukt 20.08.1545, 24.09.1616.
- Kopie uit het Gebodboek van de ordonnantie uitgeroepen 07.12.1555, 1642.
- Extract uit de gedrukte ordonnantie van 20.08.1645.
- Vonnis van dekens, 01.06.1654.
- Opgave van privileges volgens bevel van 14.10.1784.
- Opgave van privileges volgens bevel van 14.10.1784.
- Kopie van stichtingskeur van ambacht van 21.11.1544, ca. 1784.
- Aantekeningen van Velle, 20e eeuw.

- g. Arbeiders werkende in Noordse waren (Bijltjesbrugge), 1656 [onder Cordewagenkruiers]
 - Kopie van akkoord over losloon van hout van 18.05.1618, 1656.
- h. Arbeiders van het Maaigat of Vlaswerkers, 1645-1784 [onder Cordewagenkruiers]
 - Kopie van ordonnantie van 20.11.1645.
 - Kopie van ordonnantie van 07.10.1669.
 - Informatie over keuren krachtens bevel van 30.09.1784.
 - Kopie van de tarieflijst, vastgesteld 29.08.1701, ca. 1784.
- i. Arbeiders van den Platten Steeger, 1590-1608 [onder Cordewagenkruiers]
 - Verzoek om herstel van privilege van de fruitton, na reductie der stad in verval, ca. 10.12.1590.
 - Ordonnantie, 11.02.1608 [herkomst Rom. Van den Bosch]
- j. Arbeiders op St. Peetersvliet (Brabantse Houtkaai), 1656 [onder Cordewagenkruiers]
 - Kopie van vergelijk met arbeiders aan de Werf van 05.11.1609, 1656.
- k. Kalk- en steenwerkers, 1606-1644 [onder Cordewagenkruiers]
 - Aantekeningen van Velle, 20e eeuw.
 - Ordonnantie voor de kalk- en steenwerkers tegen de arbeiders van de Platte Steeger, 26.06.1606.
 - Verklaringen over rechten van kalk- en steenwerkers van kooplieden te Antwerpen van 26.03.1643 en van schippers te Gent van 30.10.1644.
- l. Kraankinders, 1611-1612 [onder Cordewagenkruiers]
 - Afschrift van gedrukte ordonnatie van 17.02.1555.
 - Kraankinderen hebben al een jaar een proces tegen arbeiders van de Groote Werf over hun loon, 26.10.1611.
 - Klacht aan burgemeesters en schepenen over stagnatie in proces, ca. 03.03.1612.
- m. Entrepotwerkers, 1789
 - AReglement tusschen eene compagnie ofte corpus vrij werckende mannen inden entrepot binnen dese stadt Antwerpen de dato 18 Meert 1788", 12.02.1789.
- n. Diamantsnijders, 1667-1767
 - Rekest aan burgemeesters en schepenen tegen arrestatie van twee personen uit Holland, omdat ten minste 3.000 mensen afhankelijk zijn van vrije handel in juwelen, 1667.
 - Verzoek aan handelaars in juwelen om bijdrage in de kosten van het appèl in Brussel tegen een heffing op de import van juwelen, ca.1667.
 - Rekest aan de thesaurie in Brussel om de inkomende en uitgaande rechten op parels, diamanten en andere juwelen af te schaffen, ca.1667.
 - Rekest van 25 handelaars in juwelen van 18.02.1604 om vrijhandel, omdat 5-6.000 mensen werk vinden in de juwelen. Ingewilligd door de Aartshertogen met verwijzing naar de ordonnantie van 01.07.1594, ca.1667.
 - Leerlingcontract voor vier jaar voor Joannes Bautiel tussen zijn vader, erfscheider Joannes, en diamantsnijder Ignatius Basijn van 01.10.1664, 1667.
 - Ordonnantie voor het diamant- en robijnsnijdersgilde door schout, burgemeesters, schepenen en raad van 25.10.1528, ca. 1720.
 - Ordonnantie op de meesterproef van 13.11.1600 als aanvulling op de ordonnantie van 1582, ca. 1720.
 - Rekest van diamantsnijdersgilde over artikel 29 van de ordonnantie van 25.11.1582, of slijpers met drie of vier schijven mogen werken, getekend door 42 meesters, ca. 1720.
 - Rekest om behalve voor leerlingen van diamantsnijders ook regels te maken voor die van robijnsnijders. Hiervoor wordt 14.12.1604 een commissie benoemd, ca. 1720.
 - Nadere uitleg van 09.12.1605 van het 1e, 2e, 29e en 34e artikel van de ordonnantie van 1582, ca. 1720.
 - Uittreksel uit Ordonnantieboek van diamantsnijdersgilde van de ordonnantie van 21.03.1611 waarbij het lidmaatschap binnen het markgraafschap verplicht wordt, en meester verboden wordt, hij een juwelenkoopman in te wonen, ca. 1720.
 - Uittreksel uit Ordonnantieboek van diamantsnijdersgilde van nadere uitleg van het 1e en 37e artikel van de ordonnantie van 1582 van 29.04.1614, ca. 1720.
 - Ordonnantie van 17.12.1674 over entreegeld en voorwaarden voor leerlingen, omdat er al meer dan

200 meesters zijn en ongeveer 40 leerlingen per jaar, ca.1720.

- Omslag met belastingzegel voor pleidooi in proces tussen dekens van het ambacht en Toens Snijers, 1721.
- Nadere uitleg van 13.11.1600 van het 21e artikel van de ordonnantie van 25.10.1582. Hierbij omslag met belastingzegel. Hoort bij proces tussen ambacht en Toens Snijers, 1721.
- Rekening van schrijnwerker Frans Rimmenaerts voor diamantsnijder Jan Baptiste de Coninck voor werk en uitgaven voor R's zoon, maart 1734.
- Kwitantie van De Coninck voor Franciscus Reijmenants, voor het kleden en onderwijzen van R=s zoon, november 1734.
- Kwitantie van De Coninck voor Franciscus Reijmenants, voor het kleden en onderwijzen van R=s zoon, november 1734.
- Extract uit het resolutieboek van het ambacht van 09.12.1734. Jan Baptiste de Coninck mag voor 19.10.1735 geen andere leerling nemen en moet het leergeld van Joannes Franciscus Rummenaerts teruggeven, 10.12.1734.
- Extract uit het resolutieboek van 09.12.1734 voor Frans Rijmenants in zijn proces tegen Jan Bapt. De Coninck, 10.12.1734.
- Kwitantie van Reijmenaerts voor De Koninck, 1734.
- Pleidooien op de Cleyne Rolle over de wederzijdse vorderingen wegens de leertijd van Rijmenants jr bij Jan Bapt. De Coninck, 10.12.1734-24.01.1735.
- Verklaring door Jacobus Picavet en Guilielmus Lucas, dat François Vermoens in het huis van zijn neef Joan Anthonio Brants, die zijn resterende leertijd bij Picavet afgekocht had, diamanten sleep die gekloofd waren door Lucas, 07.01.1736.
- Verklaring door Philips (!) Lucas op verzoek van J.A. Brandts, dat hij François Vermoens in 1735 gewaarschuwd had toen hij beunhaasde op de zolder van zijn neef, 07.01.1736.
- Brief van het ambacht aan burgemeesters en schepenen met kandidaten voor de post van superintendent. Henricus Pauwels wordt benoemd, 15.06.1758.
- Brief van het ambacht aan burgemeesters en schepenen met kandidaten voor de post van superintendent. Joannes Josephus Blomaerts wordt benoemd, 19.06.1760.
- Brief van het ambacht aan burgemeesters en schepenen met kandidaten voor de post van superintendent. Mathias Siccotti wordt benoemd, 1763.
- Advies van Matthys Sicotti aan de dekens van het ambacht over Gerardus Horemans. Als zijn moeder, Maria Peeters, gelijk heeft, hoeft hij zijn leertijd niet bij zijn vader te voltooien, maar moet ze zelf een andere meester zoeken, 1764.
- Rekest van Michael Horemans aan burgemeesters en schepenen. Zijn zoon Gerardus mag wat hem betreft zijn leertijd elders uitdienen, maar hij vraagt wel verlof, direct een andere leerling te mogen nemen, 15.10.1764.
- Leercontract voor zes jaar voor Joseph Martens tussen zijn vader Franciscus en diamantsnijder Ludovicus J. van Beethoven, 27.09.1762.
- Omslag met belastingzegel voor een pleidooi in het proces tussen Ludovicus J. van Beethoven en Franciscus Mertens, 1764.
- Leercontract voor drie jaar voor Franciscus Jacobs tussen zijn moeder Maria de Ridder en diamantsnijder Petrus Hermanus de Roy, 01.10.1764.
- Steun van de dekens van het ambacht voor het rekest van Jan Baptiste Govaerts aan de magistraat over bedrog door diamantsnijder Cornelis Geerrits tegenover zijn leerling, G=s zoon François, 28.04.1767.
- Uittreksel:"le diamant en 1781" uit Samuel Ricard, *Traité général du Commerce*, Amsterdam 1781.
- Metalen modellen (assaayen) voor diamantslijpers
o. Goud- en zilversmeden, 1675-1767
- Extracten over leerjongens uit een ordonnantie van schout, burgemeesters, schepenen en raad van 24.11.1524 uit het Ordonnancieboek van het ambacht, 26.07.1675.
- Extracten over leerjongens uit een ordonnantie van schout, burgemeesters, schepenen en raad van 16.08.1673, 25.08.1675.
- Kopie van een rekest door het ambacht aan de Aartshertogen met een klacht dat volgens de ordon-

- nanties van 1608 en 1612 klein werk van hetzelfde allooï gemaakt moet worden als groot werk, 1742.
- Kopie van een reglement voor een ziekenbus voor 31 goudsmidsknechts, goedgekeurd door de magistraat van Brussel op 26.02.1735, 1764.
 - Concept-reglement voor een ziekenbus voor goudsmidsknechts in Antwerpen, 1767.
- p. Houtbrekers, 1719
- Leerlingcontract voor twee jaar tussen de voogd van Cornelius Lauwers en Abraham Loos, meester houtbreker, 10.02.1719.
 - Beroep op ordonnanties van 17.05.1480 en 13.11.1583 in het proces tussen dekens van houtbrekers en Gillis Nuijens, z.jr. [herkomst Rom. Van den Bosch]
- q. Hoveniers, fruiteniers en mandenmakers, 1660
- Onvrije eigenaren van tuinen mogen hun producten slechts eenmaal per week ter markt brengen; buitenlieden driemaal, gedrukt, 23.06.1660.
- r. Huidenvetters en schoenmakers, 1583-1595
- Rekest aan burgemeesters, schepenen en raad van Andries Adriaensen om zijn voogden zijn schuld aan Cornelis Dregge te laten betalen. Zijn leertijd als schoenmaker in Londen in 1583 is mislukt door de pest, 07.02.1584. Los "Sigillum Antwerpiae ad Causas".
 - Schuldbekentenis van Andries Adriaanssens aan wapensnyder Cornelis Dregge, voor het geval zijn wissel op zijn voogd Andries Symons niet betaald wordt, 14.05.1583.
 - Extract uit het Ordonnantieboek van de ordonnanties van 19.07.1385 en 03.12.1477.
 - Extract uit het Ordonnantieboek van de ordonnantie van 16.11.1595.
- s. Ketelaars, 1561-1611 [onder Smeden]
- Copie van ordonnantie van 06.09.1561.
 - Extract uit het Ordonnantieboek van de smeden van de ordonnantie van 06.09.1561.
 - Copie van de ordonnantie van 12.03.1602, 16.09.1611.
- t. Kleermakers, 1429-1771
- Rekest aan Burgemeester en Schepenen over proces tegen Thomas Dobbelaer, 31.12.1771.
 - Kopie van terreinafbakening tegenover oude kleerkopers van 11.03.1429.
- u. Kool- of turfdragers, 1638
- Ontvangst van de leeren van 01.07.1637-30.06.1638, 05.10.1638.
- w. Kuipers, 1580
- Kopie van de ordonnantie van 26.09.1580, verleend omdat het gildearchief bij de plunderingen verbrand was.
 - Extract uit het ordonnantieboek van de ordonnantie van 26.11.1580.
- Lakengilde, 1594-1702 [Velle 1926]
- x. Satijn-, caff- en boratwerkers, 1594-1659 [zie ook Collectie Velle, Bijzondere Collecties 471, Nr. 1.6.1 (Couget)]
- Verkoopverbod voor niet reglementair vervaardigde zijden lakens (bouratten, flourteen, castaen), 14.03.1594.
 - Kopie van de ordonnantie op het bouratwerk van 02.04.1582, 1594.
 - Kopie van besluit van 16.03.1592 met verwijzing naar ordonnantie voor satijn- en baratwerkers van 27.03.1586, 1594.
 - Rekest, 11.09.1595.
 - Beschikking t.a.v. camelot- en baratverwers, 24.01.1596.
 - Brief van het stadsbestuur van Brussel aan dat van Antwerpen met verzoek, frauduleuze verfmethode van zijde te verbieden, 23.09.1596.
 - Beslissing op een rekest van Roelant Stappairt, handelaar in zijdeverf. Zijn verfmethode is niet nieuw, 30.04.1597.
 - Overwegingen voor een ordonnantie door koning Philips voor Ade landen van herwaarts over@ tegen bedrog met het gewicht van zijde, ca.1600.
 - Rekest over coenroye, 29.05.1601.
 - Dagvaarding, 28.08.1601.
 - Dagvaarding, 31.08.1601.

- Notities uit het proces tussen dekens van de camelotverwers en Bartholomeus Smeerpont, Guillaume De Ridder en Adam van Aken over het gebruik van conroyen, 30.08-08.09.1601.
 - Ordonnantie voor de camelotverwers. Ook al gebruikt niemand binnen het ambacht couroy, buiten het ambacht mag het ook niet gebruikt worden om te verven, 04.10.1601.
 - Ordonnantie tegen bedrog met het gewicht van zijde, 22.08.1605.
 - Brief van de Thesaurier-Generaal aan de magistraat van Antwerpen om te raad over verbod op invoer van ruwe en geveerde zijde uit Frankrijk, 03.12.1616.
 - Advies van zijdewevers en kooplieden bij die brief, 11.01.1617.
 - Verbod van verfmethode die het gewicht van zijde doen toenemen van 08.03.1596, ca.1617.
 - Burgemeesters en schepenen adviseren positief aan de kanselier op een rekest van de zijdereders om de invoer van zijden stoffen te verbieden, behalve uit Italië. Bedrog met het gewicht van zijde is geen probleem meer, ca.1617.
 - Verbod van verfmethode die het gewicht van zijde doen toenemen.
 - Rekest aan de kanselier over zijdehandel, ca.1617.
 - Rekest door zijdehandelaren aan de kanselier over handel in Franse zijde, ca.1617.
 - Protest van zijdewevers bij de kanselier tegen invoerheffing op Franse zijde. De grote aanvoer van Franse zijde van goede kwaliteit was een gevolg van het tijdelijk wegvallen van binnenlandse vraag wegens de troebelen, ca.1617.
 - Gilderekening Bamis 1614-Kerstmis 1618, 16.02.1619.
 - Getuigenverklaring door koopman Carel Gobau ten verzoeken van verwer Franchois van der Bruggen over verwen van enige stukken cassetten, 06.10.1620.
 - Notitie over te horen personen in de zaak tegen Guiliam Verplancke, ca.1636.
 - Getuigenverklaringen van gildeleden in de zaak tegen Guiliam Verplancke, 09/10.1636.
 - Leerlingcontract voor drie jaar voor Jan Baptista Symons als wever van zijden lint bij Joris van Havere, 06.08.1659.
- y. Lakenbereiders, 1617
- Extract van de ordonnantie van 07.10.1536 uit het ordonnantieboek van de lakenbereiders door Ph. v. Valckenissen, ca. 1649. [herkomst Rom. v.d. Bosch]
 - Uitspraak van burgemeesters en schepenen van 04.11.1616 tussen Cornelis van de Beke, leerling-droogscheerder, en zijn meester Joris Stobbaerts. Cornelis kan geen meester worden omdat hij zijn leertijd niet voltooid heeft, 06.07.1617. [Lier?]
 - Minimumleeftijd voor droogscheedersgezellen. Meesterproef.
- z. Lakenhandel, 1606-1703
- Uittreksels uit het AAmbachtsbouck@ en ordonnanties over het openen van het gilde van de verwers van wollen lakenen en het afschaffen van het pouliersambacht, [16e eeuw?]
 - Rekest door lakenmeters met afbeeldingen van lakenloodjes, 02.08.[15]89.
 - Uittreksel uit Acteboek van 18 April 1583. Verven van laken en baai is vrij ambacht, mits product voorzien is van loodje met merk van verver, 1683.
 - Pachtcondities van de Engelse lakens, 01.09.1606.
 - Extract uit het Gildenboek over invordering van boeten door de gezworen staelders, 1620.
 - Extract uit het register der wethouders van het Lakengilde van 12.12.1620, 1621.
 - Verklaring door kooplieden en makelaars. Bij ruiling van zijden lakens blijft verkoper tarra schuldig tenzij uitdrukkelijk anders bedongen of goederen vooraf gekeurd door koper, 08.07.1624.
 - Petitie van lakenbereiders tegen gezworen meters van de zijden en wollen lakens, 07.11.1635.
 - Petitie tegen het hermeten van laken door makelaars, zoals verboden is op 15.02.1625, ca. 08.11.1635.
 - Redenen waarom de kooplieden in 't groot van lakens niet verplicht zijn meetloon te betalen volgens de ordonnanties van 08.04.1526 en 04.03.1531, 22.06.1640.
 - Handtekeningen bij voorgaande verklaring, 22.06.1640.
 - Lakenkopers van Brussel verklaren dat men daar en te Antwerpen gewoon is, Vlaams laken op Vlaams zegel en op Vlaamse maat te verkopen, 22.09.1640.
 - Zes lakenverkopers in Leuven verklaren dat Vlaams laken (baaien, stametten) verkocht worden op zegel en maat van plaats van oorsprong, en dat hermeten in bijv. Antwerpen hun handel zou schaden,

september 1640.

- Redenen waarom Wouter Bosschaert c.s. aan de gezworen wollen lakenmeters geen meetgeld verschuldigd zijn.

- Nota: Attestatie van lakenkopers is annex aan remonstrantie.

- Extract uit het Gildenboek van de Lakenhal der stad Antwerpen van 20.06.1274.??? Garantie van Gent dat ze overtreders van Antwerps recht niet in bescherming zullen nemen.

- Rekest om de hal in Antwerpen, gesticht in 1700, af te schaffen. Bemoeienis met lakenimport sinds 1699 is, bevordert inlandse industrie niet, maar vervangt handel door smokkel.

- Uitspraak van handelaars en boekhouders over de tarra op Spaanse wol, 1702-1703.

aa. Lijndraaiers, 1567-1599

- Rekeningen 1567-1599.

bb. Lijwatiers, 1580 [onder Meersche]

- Lijwatiers beloven proces te helpen betalen dat kousmakers tegen enkelen van hen aangespannen hebben om ze onder hun gilde te betrekken, 23.11.1580.

cc. Lucasgilde, 1593-1771

- Clavecimbelmaker Joannes Petrus Bul verzoekt gevrijwaard te worden van het Lucasgilde, ca. 11.09.1771.

dd. Boekverkopers, 1642 [onder Lucasgilde]

- Akkoord over verkoop van almanakken van, ca. 23.10.1642.

ee. Boekdrukkers, 1593 [1558 onder Lucasgilde]

- Schuldbekentenis van drukker Aert Goort aan zijn patroon Gillis Deys, terug te betalen uit zijn weekloon, 30.04.1593.

- Schuldbekentenis van drukkersknecht Andries van Beumen aan boekverkoper Gillis Beys, terug te betalen uit zijn dagloon, 23.02.1593.

ff. Schilders, 1766 [onder Lucasgilde]

- Kopie van leercontract als leemplakker van 16.03.1761, 1766.

gg. Makelaars, 1657-1783 [zie ook makelaarsgilde, Bijzondere Collecties 335]

- Advies van makelaars op verzoek van Christoffel Volckmar dat de courtage voor een huis 16,6% van de verkoopprijs bedraagt, zonder aftrek voor erfpacht e.d., 1580.

- Advies van deskundigen op verzoek van makelaar Christoffel Volckmar dat courtage verschuldigd is als een makelaar een prijs bepaald heeft, ongeacht de uiteindelijke wijze van verkoop, 1581.12.20.

- Plakkaat van schout, burgemeesters en schepenen met verbod van makelaardij buiten het ambacht volgens de ordonnantie van 19.08.1642, 07.05.1657.

- Compagnieschap voor vier jaar tussen Just ter Dendere en Gillis de Mesmaker als makelaars in wisselbrieven en verzekeringen, 1664.

- Petitie van Gillis de Mesmaker aan Burgemeesteren voor admmissie als makelaar, 18.02.1671.

- Rekest van Peeter vande Kerhoven aan burgemeesters en schepenen tegen weigering door het Makelaarsambacht. Het ambacht had het maximumaantal van 50, bepaald in 1642, al met acht overschreden, 06.02.1672.

- Stukken, ingediend door Peeter van de Kerkhoven om zijn recht op de makelaardij te bewijzen. Zo betaalde hij o.a. courtage als koopman, 1672.

- Rekest van Cornelis Dielis aan burgemeesters en schepenen over admmissie als makelaar, 30.06.1717.

- Rekest van deken en oudermannen aan burgemeesters en schepenen over verhoging van entreegeld, 1734.

- Rekest van Johannes Franciscus van Deurne aan burgemeesters en schepenen over zijn makelaars-examen, 21.05.1764.

- Rekest van Laurentius Lijssens aan burgemeesters en schepenen over zijn admmissie als makelaar, 31.08.1769.

- Rekest van Ludovicus Franciscus van Soest aan burgemeesters en schepenen over zijn makelaars-examen, 18.08.1769.

- Rekest van Ludovicus Franciscus van Soest aan burgemeesters en schepenen over zijn admmissie als makelaar, 02.09.1769.

- Rekesten van Ludovicus Jacobus de Coninck en Joannes Josephus Franciscus Wouters aan burge-meesters en schepenen over hun makelaarsexamen, 17.03.1772 en 10.04.1777.
- Rekest van Ignatius Josephus van den Berghe aan burgemeesters en schepenen over zijn makelaars-examen, 22.05.1777.
- Rekest van het ambacht aan burgemeesters, schepenen en thesauriers om een kamer met haard te krijgen in de Beurs om hun lopende zaken af te kunnen doen, 1783.
- Lijst van ordonnanties betreffende het ambacht 1607-1668, 20e eeuw.
- hh. Meersche, 1643-1789
 - Afbeelding van hang- en sluitwerk, 06.11.1737.
 - Bevel aan Le Clercq, suikerraffineur ten Antwerpen om detailhandel in suiker door zijn voorman in het belendende huis binnen zes weken te beëindigen, 09.11.1763.
 - Rekest aan de goeverneur-generaal van Jean Baptiste de Clerck, directeur van een suikerraffinaderij in Antwerpen, aan de Gouverneur-Generaal over detailhandel in suiker door zijn voorman. Die handelt voor eigen rekening en is burger en lid van meerseniërsambacht, 1763.
 - Brief van meerseniërsambacht aan de magistraat. Zij hebben geen bezwaar tegen verkoop van suiker door medelid Guilliëlmus, december 1763.
 - Protest van deken van het Hoofdambacht der Meersche bij burgemeesters en schepenen tegen veiling van kramerij, augustus 1787.
 - Extract uit het resolutieboek van het Hoofdambacht der Meersche over veiling van kramerij op 13 augustus, 11.08.1787.
- ii. Apothekers, 1643-1789 [onder Meersche]
 - Leerlingcontract voor twee jaar voor Andries Heviquer bij apotheker Pieter van den Broeck voor rekening van koopman Louis Cocquyt, 16.06.1643 - met transcriptie.
 - Rekest van Joannes Michael Joseph Festrans aan burgemeesters en schepenen om toegelaten te worden als apotheker, omdat hij zijn leertijd voltooid heeft, de voorgeschreven tijd in een apotheek gewerkt heeft en de weduwe Metquin hem haar apotheek wil verkopen, 12.02.1762.
 - Extract van de ordonnantie, uitgeroepen 06.03.1786, met verbod voor drogisten, composita of apothekersgewichten in voorraad te hebben, 1789.
 - Dagvaarding voor drogist wegens overtreding van dat verbod, 1789.
- jj. Metsers en steenhouwers, 1753
 - Kopie van ordonnantie van 12.09.1683, 1753.
- kk. St. Jobs en St. Maria Magdalenagilde (speellieden), 1742
 - Kopie van ordonnantie van 07.08.1676, 1742.
- ll. Oude kleerkopers, 1600-1700
 - Kopie uit het Gebodboek van de ordonnantie van 22.04.1574. [herkomst Rom. Van den Bosch]
 - Kopie van ordonnantie van 22.12.1700, z.jr.
- mm. Schrijnwerkers, 1672-1673
 - Rekest van deken Joris van Villeers, bode voor de beurt op Rotterdam aan burgemeesters en schepenen tegen vergunning aan Adriaen Philippens om goederen in ontvangst te nemen van schepen buiten de beurt, 30.04.1672.
 - Verklaring van 15.02.1669 dat de bode van de beurt op Rotterdam ook schepen pleegt te bedienen die varen buiten de beurt. Het gilde benoemt hem, 24.03.1673.
 - Kopie uit Ambachtsboek van toelatingscondities van 09.12.1596.
 - Kopie uit Ambachtsboek van toelatingscondities van 09.12.1596.
- nn. Schrijnwerkers, 15e eeuw
 - Rekest van schrijnwerker Nicolas de Bere aan de hertog van Bourgondië. Hij zit gevangen omdat hij de oudermannen van het ambacht, Johan de Bie, Johan Noyens en Johan Ustus van ambtsmisbruik beschuldigd heeft.
- Smeden, 1577-1793
 - oo. Klokkenmakers, 1700 [onder Smeden]
 - Leercontract voor drie jaar voor G. Belderock tussen zijn broer en klokkenmaker A. Baesjou. Per jaar mag hij twee weken naar zijn ouders, 07.10.1700.

pp. Slotenmakers, 1793 [onder Smeden]

- Beslag door het ambacht bij Johannes Verbucken op een slot dat ijzerhandelaren volgens de ordonnantie van 16.02.1701 niet mogen verkopen, 13.08.1793.
- Aanklacht door het ambacht tegen Johannes Verbucken wegens in voorraad hebben van sloten in strijd met de ordonnantie van 16.02.1701 13.08.1793.

qq. Speldenmakers, 1577 [onder Houtbrekers, later Smeden]

- Verklaringen voor burgemeesters en schepenen dat speldenmakers in Gorinchem de verpakking nabootsen die het Antwerpse gilde gebruikt, 23.09.1577.

rr. Steenkoolmeters, 1677-1700 [onder Turfdragers]

- Kopie van rekest van steenkoolwerkers met apostille van 29.04.1689.
 - Rekest van steenkoolwerkers onder verwijzing naar rekest van 29.04.1689 en hun ordonnantie van 12.10.1649.
 - Tegenrekest van smeden.
 - Kopie van petitie van smedenambacht onder verwijzing naar acte van resignatie van 23.02.1539.
 - Kopie van beschikking van 07.02.1539 en apostille van 23.02.1639.
 - Intendit voor het Smedenambacht vs de coolwerkers, 1689.
 - Notitie over steenkolenwerkers met verwijzingen naar Ambachtsboek 1633.
 - Verklaring van hoedenmakers en brandewijnstokers als gebruikers van steenkoolgruis, 12.1691.
 - Kopie van verklaring van suikerzieders en verwers over gebruik van steenkoolgruis en referentie aan ordonnantie van 12.10.1649, 12.1691.
 - Gebruikers verklaren dat ze nu gruis gebruiken omdat grote steenkolen niet te betalen zijn, en dat koolmeters dat mogen meten, 01.08.1699.
 - Petitie van de kool- en steenwerkers tegen de smeden, ca. 04.08.1699.
 - Kopie van verklaring van 04.08.1699 dat knaap van smidsgilde altijd kolengruis gemeten heeft.
 - Kopie van verklaring van 04.08.1699 dat knaap van smidsgilde altijd kolengruis gemeten heeft.
 - Petitie aan de magistraat, ca.09.09.1699.
 - Kopie van petitie aan de magistraat van 07.02.1539, ca.1699.
 - Advertentie bij forma van exceptie voor het smedenambacht vs de steencoolwerkers, 1699.
 - Memorie voor de Heren Commissarissen, ca.1699.
 - Begeleidende brief van de Kanselier bij de petitie der smeden, 09.10.1699.
 - Petitie van smedenambacht aan de koning, ca. 13.10.1699.
 - Begeleidende brief van de Kanselier bij de petitie der smeden, 14.10.1699.
 - Verklaring van pachter van de gerechtigheid van de steenkool, 27.10.1699.
 - Kopie van verklaring van Dordts schipper over meten van gruis door cnape van smedenambacht, ca.12.05.1700.
 - Petitie van smeden aan de magistraat, ca.14.05.1700.
 - Verklaring van steenkolenhandelaars dat kolenmeters hen niet altijd konden helpen, 19.05.1700.
 - Petitie van steenkoolwerkers tegen de buildragers, ca.21.05.1700.
 - Destructive redenen voor de buijldragers vs de steenkoolwerkers, 1677.
 - Contrarie redenen voor de steencoolwerkers vs de buildragers: mogen zich reguleren op den voet van de torffdragers ofte cordewagencruijders, ca.1677.
 - Rescriptie voor het smedenambacht vs de steenkoolwerkers, ca.21.05.1700.
 - Petitie van smeden aan de magistraat, ca. 22.05.1700.
 - Petitie van steenkoolwerkers aan de magistraat, ca. 26.05.1700.
- ss. Suikerbakkers, 1657 [onder Meersche?]
- Leerlingcontract voor vijf jaar voor Eduaert Franchois Loopmans tussen Eduart sr en suikerbakker Jean Bonnecroy, 10.07.1657.
- tt.Potgieters, leertouwers, handschoenmakers, perkamentmakers en vettewaren [onder Meersche]
- Extract uit het Privilegieboek van 18.04.1422 over aanstelling van dekens.
 - Kopie uit het Privilegieboek van Antwerpen van de ordonnantie voor het ambacht van 18.03.1422.
- uu. Mosselmaat [onder Cordewagenkruiers?]
- Ordonnantie op de verkoop van mosselen en petitie van Corteroeden over verplicht gebruik van

mosselmaat, met transcriptie.

vv. Vleeshouwers, 1632

- Ordonnantie, 27.01.1632.

ww. Voerlieden, 1720-1736

- Kopie uit het Gebodboek van de ordonnantie op de voerlieden, uitgeroepen 21.11.1644, met aantekeningen.

xx. Voerlieden op Gent

- Rekest van de facteur der Gentse wagens dat de voerlieden van het Vlaamse Hoofd geen passagiers in Antwerpen mogen opzoeken, ca.12.11.1720.

yy. Voerlieden op de Moerdijk

- Kopieën van rekest en decreet van 24.10.1721, door facteur en voerlieden op de Moerdijk overgelegd in hun zaak tegen Jan Guillaume Geerts, 14.07.1736.

zz. Zadel- en garelmakers en leertouwers, 1614

- Schepenbrief uit Lille dat gordelmakers (gorliers) geen koetsen mogen bekleden, evenmin als in Brussel, Mechelen, Valenciennes of Mons, 25.08.1614.

- Schepenbrief uit Valenciennes dat gorliers geen koetsen of bakwagens mogen maken, 30.08.1614.

- Schepenbrief uit Gent op verzoek van zadelmakers van Antwerpen dat maken en bekleden van koetsen en bakwagens en maken van tuigen voor koetspaarden onder zadelmakersambacht hoort en niet onder gordelmakers, 01.09.1614. [herkomst Romain van den Bosch].

- Schepenbrief uit Mons (Bergen) over garelmakersproef (gorlier) en entree, 17.09.1614.

aaa. Munters, 1641

- Lijst van munters e.a. die gebruik mogen maken van de vrijheden verleend aan het personeel van de koninklijke munt in Antwerpen in de ordonnantie van 04.03.1640, met aantekeningen over hun activiteiten, 16.01.1641.

bbb. Oude Voetbooggilde, 1564 (zie ook nr. 327)

- Uitspraak door burgemeesters en schepenen tussen huidig bestuur en leden van de "Oude Voetboog" en vroegere bestuursleden over de vrijdom van dienst in harnas in de Besnijdenisprocessie van 27.05.1564.

ccc. Jonge Voetbooggilde, 1789

- Kopie van de eed van 1585, 03.03.1789.

11. Brussel

a. Apothekers, 1801

- Admissie als apotheker voor Jacques Van den Kerckhove door het Voorlopig Comité voor Gezondheid en Veiligheid, 20.08.1801.

b. Tapijtwevers, 1633

- Afschrift van koninklijk octrooi voor tapijtwevers van 26.10.1632, 1633.

12. Gent

a. Algemeen

- Philips de Schone bevestigt het privilege van Philips de Goede dat niemand een ambacht mag uitoefenen binnen een mijl van Gent zonder lid te zijn van ambacht op een boete van 20 pond, 22.12.1505.

- Verbod, een ambacht uit te oefenen binnen een mijl van de stad zonder lid te zijn van ambacht, 28.04.1507.

13. Lier

a. Timmerlieden, 1660

- Afschrift van timmerliedenprivilege van Lier van 11.10.1627, 1660.

b. Houtbrekers, 1660

- Afschrift van houtbrekersprivilege van Lier van 14t.12.1639, 1660.

III Frankrijk

14. Caen

a. Linnenwevers, 1707

- Extract uit het stadsregister als bewijs dat Charles Baudouin meester is in het linnenweversgilde, 14.11.1707.

IV Duitsland

15. Getuigschriften voor personeel, 1728-1801

- Voor Simon Breitauer als kok bij Johann Georg Schlegel, Graaf van Ottenburg, Regensburg 20.06.1728.
- Voor Georg Friederich Buder als tuinmansknecht bij Fredrik I, landgraaf van Hessen-Kassel, Freienhagen, 15.08.1736.
- Door het Krämersamt in Breslau voor Andreas Wilde als leerling en knecht bij een kruidenier (Specereyhandlung), 26.06.1746.
- Door het Zimmermannsamt te Bützow voor timmermansknecht Andreas Finck, 06.04.1801.

V Oostenrijk

17 Bevestiging door keizer Matthias van een Latijns privilege, in 1208 verleend aan het textielverversgilde der Vlamingen in Wenen, 19.12.1613

- Niemand mag hun handwerk uitoefenen zonder lid te zijn van hun gilde. De gildeleden mogen alleen berecht worden door de Münzkammer. [FOLIO]

VI Italië (zie Bijzondere Collecties 328 (Calzolari, Perugia) en 330 (Panettieri, Roma)).

VII Roemenië (zie Slotenmakersgilde, Bijzondere Collecties 326).